

Onderzoeksplan

De opzet van het onderzoek naar de regels omtrent de aansprakelijkheid bij het afbreken van de onderhandelingen in de precontractuele fase.

Auteur: Joyce van Lith
Studentnummer: 009960651
Stagedocent: Mw. mr. M. Aerts
Datum: 2 juni 2009
Plaats: 's-Hertogenbosch

HOLLA POELMAN
VAN LEEUWEN
advocaten

Onderzoeksplan

De opzet van het onderzoek naar de regels omtrent de aansprakelijkheid bij het afbreken van de onderhandelingen in de precontractuele fase.

Auteur:	Joyce van Lith
Functie auteur:	Studentstagiaire
Studentnummer:	009960651
Stagedocent:	Mw. mr. M. Aerts
Opleidingslocatie:	's-Hertogenbosch
Stageperiode:	09/02/09 t/m 15/05/09
Bedrijfsmentor:	Dhr. mr. M.P.G.M. Gorgels
Datum:	2 juni 2009
Plaats:	's-Hertogenbosch

1. Probleemstelling	7
1.1 Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V.	7
1.2 Aanleiding.....	7
1.3 Probleembeschrijving	7
1.4 Concrete probleemstelling.....	8
2. Onderzoeksformulering	9
2.1 Doelstelling	9
2.2 Vraagstelling.....	9
2.3 Deelvragen	9
2.4 Afbakening	10
3. Onderzoeksopzet	11
3.1 Onderwerp.....	11
3.2 Plaats	11
3.3 Eenheden	11
3.4 Doelgroep	11
3.5 Tijd.....	12
3.6 Onderzoekstypen	12
3.7 Onderzoeksmethode	12
3.8 Resultaat	13
3.9 Betrouwbaarheid	13
3.10 Validiteit.....	13
Bijlagen.....	15
Bijlage 1. Activiteitentabel	15

1. Probleemstelling

In dit hoofdstuk wordt meer informatie verstrekt over de opdrachtgever, de aanleiding van het onderzoek en de probleembeschrijving. Dit hoofdstuk is gebaseerd op informatie die door Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V. is verleend.

1.1 Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V.

Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V. is een advocatenkantoor dat gespecialiseerd is in vele rechtsgebieden. De rechtsgebieden zijn te onderscheiden in: aansprakelijkheid- en verzekeringsrecht, arbeidsrecht, ambtenarenrecht, incasso, gezondheidsrecht, medisch tuchtrecht, mediation, insolventierecht, intellectuele eigendom, letselschade, ondernemingsrecht, vastgoed, overheid, personen- en familierecht en strafrecht. Naast deze specialisaties zijn enkele advocaten werkzaam binnen de algemene praktijk. De advocaten worden intern voorzien van actuele kennis en informatie door het Wetenschappelijk Bureau. De hoofdtaken van het Wetenschappelijk Bureau zijn voornamelijk het verzamelen en beheren van juridische informatie. Op deze manier worden de ontwikkelingen in de literatuur en rechtspraak bijgehouden.

Het kantoor bestaat uit ruim tachtig advocaten, die verspreid zijn over de vestigingen Eindhoven, Tilburg en 's-Hertogenbosch. Naast het streven naar kwaliteit en meerwaarde voor de cliënten is het belangrijk dat iedereen zich gewaardeerd voelt. Het motto is om die reden dan ook *“persoonlijke aanpak, krachtig geheel”*. Het motto is verdeeld in vier subcategorieën, namelijk: *“iedereen is anders, elke zaak is uniek”*, *“persoonlijk aanspreekpunt”*, *“vertrouwd gezicht”* en *“sterk in de breedte en in de diepte”*.

1.2 Aanleiding

In het najaar van 2009 wil Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V. in combinatie met een accountantskantoor een seminar geven, waarin duidelijkheid wordt verschaft over de regels omtrent de aansprakelijkheid bij het afbreken van de onderhandelingen in de precontractuele fase. Het onderwerp van de seminar zal *“het gebruik van intentieverklaringen bij de overname van een onderneming”* zijn. Dit onderzoek zal een basis vormen voor deze seminar, maar zal voornamelijk gebruikt worden in de dagelijkse advisering van cliënten.

1.3 Probleembeschrijving

In de praktijk komt het voor dat onderhandelingen worden gestopt alvorens een overeenkomst is gesloten. In verschillende gevallen kan het zijn dat een van de partijen hierdoor schade lijdt. Een voorbeeld hiervan is wanneer een sollicitatieprocedure al in zo'n verre mate is gevorderd dat verwacht kan worden dat er een arbeidsovereenkomst zal ontstaan. Het kan zijn dat de sollicitant andere sollicitatiegesprekken heeft geweigerd, omdat hij ervan uitging dat hij zou worden aangenomen. Als uiteindelijk de werkgever afhaakt, lijdt de sollicitant hierdoor schade. De vraag die dan gesteld kan worden is of de werknemer recht heeft op voortgang van de onderhandelingen, op schadevergoeding of op geen van beiden?

De Hoge Raad heeft in 1957 een uitspraak gedaan waaruit blijkt dat partijen naast het eigen belang rekening moet houden met de gerechtvaardigde belangen van de wederpartij.¹ In een klassiek arrest heeft de Hoge Raad deze maatregel verder uitgewerkt. Hieruit blijkt dat hoe verder de onderhandelingen zijn, hoe meer verplichtingen partijen tegenover elkaar

¹ HR 15 november 1957, NJ 1958, 67.

hebben.² In de loop der jaren zijn er verschillende arresten bijgekomen die de criteria verder aanscherpen. Echter in 2005 heeft de Hoge Raad³ een arrest gewezen, waarvan beweerd wordt dat dit een kentering teweeg heeft gebracht. De vraag is of de Hoge Raad hiermee het leerstuk omtrent de aansprakelijkheid in de precontractuele fase heeft willen veranderen of dat de impact van dit arrest in de praktijk wel meevalt?

Uiteindelijk heeft het bovenstaande tot vele discussies tussen juridische professionals geleid. Het blijkt namelijk dat hooggeleerden verschillende meningen hebben over de uitspraak van 2005. Een belangrijke vraag is hoe de rechtspraak zich in de afgelopen drie jaren heeft ontwikkeld. Is er een patroon te vinden binnen de rechtspraak? Is er inmiddels al meer duidelijkheid omtrent deze open norm?

1.4 Concrete probleemstelling

Het probleem dat zich voordoet is dat binnen Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V. onduidelijkheid bestaat over de thans geldende regels die dienen ter invulling van de open norm bij het vaststellen van de aansprakelijkheid in de precontractuele fase. Deze leer speelt door in alle rechtsgebieden waar een overeenkomst tot stand kan komen. Voorbeelden van rechtsgebieden zijn: vastgoed, ondernemingsrecht, aansprakelijkheid- en verzekeringsrecht, bouwrecht, arbeidsrecht en ambtenarenrecht. De advocaten die binnen deze rechtsgebieden werkzaam zijn, ervaren bovengenoemde onduidelijkheid als een probleem. Tevens is door intern onderzoek gebleken dat de advocaten over dit leerstuk telkens zelf een onderzoek moeten doen naar de geldende regels. Om die reden hebben zij in overleg deze opdracht geformuleerd. Uiteindelijk zal aan de hand van deze scriptie een antwoord gegeven kunnen worden op de vraag in hoeverre een partij die geconfronteerd wordt met afgebroken onderhandelingen aanspraak kan maken op schadevergoeding en of het mogelijk is om het sluiten van een overeenkomst af te dwingen.

² HR 18 juni 1982, *NJ* 1982, 723.

³ HR 12 augustus 2005, *LJN* AT7337.

2. Onderzoeksformulering

Er is gekozen voor een hoofdstuk onderzoeksformulering, omdat in dit hoofdstuk het onderzoek geformuleerd wordt aan de hand van de doelstelling en de vraagstelling. Dit hoofdstuk vormt de basis van het onderzoek. Uiteindelijk zal het onderzoek aan de hand van dit hoofdstuk opgebouwd worden. Bij de ontwikkeling van de onderzoeksformulering is gebruik gemaakt van het basisboek kwalitatief onderzoek.⁴

2.1 Doelstelling

Op 2 juni 2009 is Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V., kantoor 's-Hertogenbosch, in het bezit van een rapport, waarin de thans geldende regels beschreven staan die dienen ter invulling van de open norm omtrent de aansprakelijkheid bij afbreken van de onderhandelingen in de precontractuele fase en waarin antwoord wordt gegeven op de vraag of deze regels zijn veranderd in de loop der jaren.

2.2 Vraagstelling

Wat zijn de thans geldende regels ter invulling van de open norm omtrent de aansprakelijkheid bij afbreken van de onderhandelingen in de precontractuele fase en zijn deze regels in de loop der jaren veranderd?

2.3 Deelvragen

1. Wat is de grondslag van de precontractuele fase?
 - ontstaan
 - wettelijke grondslag
2. Wat is de geschiedenis van de aansprakelijkheid in de precontractuele fase in de jurisprudentie?
 - Baris/Riezenkamp
 - Plas/Valburg
 - VSH/Shell
 - Vogelaar/Skill
 - MBO Ruijters/De Ruijterij
 - Combinatie/Staat
3. Wat is de inhoud van het arrest van de Hoge Raad van 2005 (CBB/JPO⁵) en waarom zou dit arrest de leer van de precontractuele aansprakelijkheid kunnen veranderen?
 - inhoud CBB/JPO
 - leerstuk precontractuele fase
 - verandering t.o.v. Plas/Valburg
4. Hoe hebben juridische professionals op de uitspraak van de Hoge Raad van 2005 gereageerd in de literatuur en publicatiebladen?
 - literatuur
 - publicatiebladen
 - advocatuur
5. Hoe heeft de rechtspraak zich vanaf 2005 ontwikkeld en is hier een patroon in te ontdekken?
 - uitspraken rechtbanken
 - uitspraken gerechtshoven
 - uitspraken Hoge Raad

⁴ Baarda, de Goede en Teunissen, Basisboek Kwalitatief Onderzoek, handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek, 2005 Kroese hoofdstuk 1.

⁵ HR 12 augustus 2005, LJN: AT7337

2.4 Afbakening

In de doelstelling en vraagstelling wordt gesproken over de “thans geldende regels”. Met de thans geldende regels worden bedoeld de regels die gelden op het moment dat dit onderzoek uitgevoerd wordt. De thans geldende regels zijn de regels die gelden tot 29 mei 2009. Als er na 29 mei 2009 en voor 15 juni 2009 veranderingen optreden binnen deze leer, zullen deze verwerkt worden in de presentatie voor de hoorzitting.

Tevens wordt er in de doelstelling gesproken over de verandering die plaats heeft gevonden in “de loop der jaren”. Dit is een vaag begrip dat ruim uitgelegd kan worden. Er wordt echter een stukje onderzoek gedaan naar de geschiedenis van de precontractuele fase. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het momenteel niet duidelijk is in welke periode de precontractuele fase tot stand is gekomen. In de loop der jaren wil dus in ieder geval aangeven vanaf het begin tot 29 mei 2009.

In deelvraag 4 wordt er gesproken over de reacties van juridische professionals in de literatuur en in publicatiebladen. Met publicatiebladen worden in ieder geval alle juridisch getinte publicatiemogelijkheden bedoeld, die bereikbaar zijn voor de studentstagiaire middels de bibliotheek op kantoor, de mediatheek op school en het internet.

3. Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk wordt weergegeven op welke wijze het onderzoek zal plaatsvinden. Dit hoofdstuk is een aanvulling op de doelstelling en de vraagstelling, omdat hierin duidelijkheid wordt verkregen op welke wijze er antwoord zal worden gegeven op de centrale vraagstelling. De vraag hoe dit onderzoek zal worden uitgevoerd staat hierin concreet uitgewerkt. Bij de uitwerking van dit hoofdstuk is gebruik gemaakt van het “Basisboek Kwalitatief Onderzoek”.⁶

3.1 Onderwerp

Het onderwerp van dit onderzoek is het leerstuk omtrent de aansprakelijkheid bij het afbreken van de onderhandelingen in de precontractuele fase. Uit de jurisprudentie blijkt dat het recht kan bestaan op schadevergoeding en/of voortzetting van de onderhandelingen. Er zijn echter geen wettelijke regels wanneer een dergelijke vordering wordt toegewezen. In dit onderzoek zal getracht worden de verschillende voorwaarden te beschrijven die op dit moment gelden. Daarnaast zal ook ingegaan worden op de vraag of er in de afgelopen jaren veranderingen zijn opgetreden.

3.2 Plaats

Dit onderzoek zal plaatsvinden bij Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V. aan het Stationsplein 99-101 (5211 BM 's-Hertogenbosch).

3.3 Eenheden

Er zijn drie verschillende onderzoekseenheden waarop een onderzoek van toepassing kan zijn. Deze drie onderzoekseenheden zijn: groepen, individuele personen en locaties.

De eenheden waarop dit onderzoek gericht is, zijn voornamelijk groepen en individuele personen. Er is op dit moment nog geen duidelijkheid over de mogelijkheid om individualisten te interviewen en/of te spreken.

Rechtspraak

Er wordt een onderzoek gedaan naar de uitspraken binnen de rechtspraak. Als groep kan er gesproken worden van de rechterlijke macht. Echter, de rechterlijke macht bestaat uit verschillende rechters, zodat dit ook onder de eenheid individualisten kan vallen. Het onderzoek op deze eenheid zal bestaan uit deskresearch.

Juridische professionals

Met juridische professionals worden bedoeld de personen die in de literatuur, publicaties en/of op overige manieren hun mening kenbaar maken over dit onderwerp. Op dit moment is nog niet bekend welke juridische professionals over dit onderwerp uitspraken hebben gedaan. Om die reden zal in eerste instantie het onderzoek bestaan uit deskresearch. Wanneer de kans bestaat om een professional te interviewen zal van deze mogelijkheid gebruik worden gemaakt.

3.4 Doelgroep

De doelgroep van dit onderzoek zijn de advocaten die werkzaam zijn bij Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V. te 's-Hertogenbosch. Onder advocaten vallen de advocaatstagiairs, advocaatmedewerkers en de seniormedewerkers binnen de verschillende secties. Deze leer speelt namelijk door in alle rechtsgebieden waar een overeenkomst tot stand kan komen.

⁶ Baarda, de Goede en Teunissen, Basisboek Kwalitatief Onderzoek, handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek, 2005 Kroese hfdst. 2, 3, 5 en 6

Om die reden kan als hoofddoelgroep worden aangemerkt de advocaten die werkzaam zijn binnen: vastgoed, ondernemingsrecht, aansprakelijkheid- en verzekeringsrecht, bouwrecht, arbeidsrecht en ambtenarenrecht.

3.5 Tijd

Voor dit onderzoek is een periode van 16 weken beschikbaar. In de eerste 14 weken zal 80% van de tijd besteed worden aan het onderzoek. De laatste 2 weken zullen fulltime gebruikt worden ter afronding van dit onderzoek. Nadat deze 16 weken verstreken zijn, is er nog een periode van 2 weken beschikbaar ter voorbereiding van de hoorzitting. Deze 2 weken zullen fulltime gebruikt worden voor het ontwerpen van een presentatie en het opstellen van de tekst.

Voor dit onderzoek is een activiteitentabel gemaakt, waarin rekening is gehouden met de verschillende fasen binnen een onderzoek. De verschillende fase kunnen als volgt gekwalificeerd worden: opstellen onderzoek, uitvoering onderzoek, opstellen conclusies plus aanbevelingen en evalueren onderzoek, uitwerken rapportage en presentatie. Voor de eerste twee fasen wordt ongeveer 60% van de tijd gegeven en voor de laatste twee fasen 40%.⁷

3.6 Onderzoekstypen

Er zijn drie verschillende onderzoekstypen, namelijk: beschrijvend, toetsend en explorerend (verklarend). Dit onderzoek zal een beschrijvend onderzoek worden, omdat een onderzoek wordt gedaan naar de regels die op dit moment gelden. Er worden verschillende gegevens geïnventariseerd en gecategoriseerd. Naast het inventariseren van feiten, zal er ook een onderzoek worden gedaan naar de verschillende perspectieven.

Uit de vraagstelling blijkt dat dit onderzoek al complex is, waardoor enkel de juridische aspecten adequaat worden beschreven. Het onderzoek is namelijk gericht op de vraag of er een verandering heeft plaatsgevonden en wat de inhoud van deze verandering is. Om deze veranderingen te beschrijven worden theorieën van professionals gebruikt. De reden hiervan is dat aan de hand van verschillende theorieën meerdere opties openstaan. De theorie wordt niet getoetst op waarheid, waardoor het van belang is dat de theorie van een betrouwbare bron komt.

3.7 Onderzoeksmethode

Dit onderzoek zal voornamelijk bestaan uit deskresearch. Er wordt gebruik gemaakt van bestaande gegevens uit de literatuur, publicatiebladen, vakbladen en jurisprudentie. Dit onderwerp is een veel besproken onderwerp, waardoor er voldoende informatie gepubliceerd is.

Wanneer echter blijkt dat de literatuur niet toereikend is, zal er gekozen worden voor een fieldresearch. Dit zal gebeuren aan de hand van interviews. Hierbij kan gedacht worden aan interviews met professionals. Het is echter zo dat een uitspraak van een rechter vaak gemotiveerd is, waardoor een dergelijk interview weinig toegevoegde waarde is. Dit is dan ook de reden dat deze methode van de onderzoek niet de voorkeur heeft.

⁷ Zie bijlage 1. activiteitentabel

3.8 Resultaat

De bevindingen zullen in eerste instantie uitgeschreven worden in een onderzoeksrapport, aan de hand van de eisen van schriftelijk rapporteren.⁸ In de conclusie wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag. Daarna zullen er aanbevelingen gedaan worden voor de dagelijkse advisering aan cliënten. Tevens zal ter aanvulling van de seminar kort gekeken worden of er aanbevelingen gedaan kunnen worden ter voorbereiding van de seminar. Wanneer dit niet mogelijk is zal er advies worden gegeven voor een verder onderzoek naar dit onderwerp.

Wanneer er voldoende tijd is, zal hetgeen in de aanbeveling naar voren komt verder uitgewerkt worden. Er kan dan gedacht worden aan een informatieve brief, die gestuurd kan worden aan de cliënten die tijdens de dagelijkse werkzaamheden te maken krijgen dit leerstuk. Dit zal te zijner tijd met de opdrachtgever besproken worden.

3.9 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van dit onderzoek wordt gewaarborgd door het gebruik van betrouwbare bronnen. Betrouwbare bronnen zijn bronnen die door de Juridische Hogeschool zijn gekwalificeerd als betrouwbaar. Tevens zal er gebruik worden gemaakt van de informatie die door Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V. wordt verstrekt. Er kan vanuit worden gegaan dat deze informatie betrouwbaar is, omdat deze in de dagelijkse praktijk gebruik wordt.

De opdrachtgever en de onderzoeker zijn niet beïnvloed en zullen zich daarom neutraal opstellen. Mening en gedachten van een van deze partijen zullen dan ook niet in het onderzoek naar voren komen.

Op het moment dat er gebruik wordt gemaakt van internetbronnen, die niet door de opleiding als betrouwbaar zijn aangewezen, zal er altijd ter bevestiging gebruik worden gemaakt van een tweede bron.

3.10 Validiteit

Er kan gesproken worden van een valide onderzoek, omdat deze onderzoeksopzet is opgesteld aan de hand van de vereisten die gelden voor een kwalitatief onderzoek. Aan de hand van de deelvragen kan er antwoord worden gegeven op de centrale vraagstelling. Wanneer aan de doelstelling is voldaan is tevens aan de centrale vraagstelling voldaan, omdat beiden op elkaar aansluiten.

Een valide onderzoek houdt tevens in dat bij een tweede onderzoek dezelfde resultaten worden behaald. Om dit tijdens het onderzoek te garanderen wordt een gedeelte van de resultaten gelezen door de eerste begeleider vanuit de opleiding. Tevens zal de begeleider vanuit Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten N.V., de heer mr. M.P.G.M. Gorgels, de resultaten kritisch bekijken en aanvullende vragen stellen.

⁸ R. Hogeweg, *Een goed rapport*, Utrecht: ThiemeMeulenhoff 2004.

Bijlage 1. Activiteitentabel

Code	Omschrijving	Weken	Kan pas na
A	Onderwerp onderzoek	0	-
B	Uitwerken onderzoeksplan - eerste opzet donderdag 12 januari 2009 - inleveren vrijdag 27 februari 2009	3	A
C	Data verzamelen en bronvermelding bijhouden	4 – 10	B
D	Data analyseren en rapporteren - inleveren maandag 6 april	4 – 10 10	B C + D
G	Aanpassen hoofdstukken na beoordeling	11 – 12	D+F
H	Conclusie en aanbevelingen opstellen	12 – 15	G
I	Voorwoord, samenvatting, literatuurlijst, bijlagen, begrippen- en afkortingenlijst, voorpagina, voorblad	12 – 15	G
J	Reflectie opstellen	15 – 16	-
K	Lay-out aanpassen, inhoudsopgave en evaluatie schrijven - Urkund vrijdag 29 mei 2009 - Definitief dinsdag 2 juni 2009	15 – 16	H + I
L	Hoorzitting voorbereiden	15 – 19	H